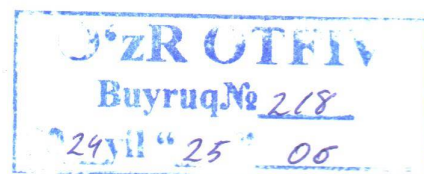

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

*61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bakalavriat
ta‘lim yo‘nalishining*

MALAKA TALABLARI

Toshkent-2024

ISHLAB CHIQLILGAN VA KIRITILGAN:

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining
2024-yil "25" 06 dagi 218 – sonli buyrug'i bilan.

JORIY ETILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi.

Mazkur Malaka talablari "Oliy ta'limning davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalar", "Oliy ta'limning davlat ta'lim standarti. Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori", O'zbekiston Respublikasi Milliy va tarmoq malaka doiralari (ramkasi), kasbiy standartlar va kadrlar buyurtmachilari takliflariga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me'yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	Umumiy tavsifi.....	4
1.1.	Qo'llanish sohasi	4
1.1.1.	Malaka talabining qo'llanilishi.....	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari	4
1.2.	Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....	4
1.2.1.	Kasbiy faoliyatining sohalari	4
1.2.2.	Kasbiy faoliyatlarining obyektlari.....	5
1.2.3.	Kasbiy faoliyatlarining turlari	5
1.2.4.	Kasbiy vazifalari.....	5
2.	Kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar	8
3.	Amaliyotlarga qo'yiladigan talablar	9
4.	Fanlar katalogining tuzilishi	9
5.	Dual ta'lim bo'yicha o'qitishga qo'yiladigan talablar.....	10
	Bibliografik ma'lumotlar.....	11
	Kelishuv varag'i.....	12

1. Umumiy tavsifi

61020200- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi va sirtqi ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Kunduzgi ta'limda bakalavriat dasturining me'yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi

1.1.1. Malaka talabining qo'llanilishi.

Malaka talablari **61020200- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi** ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim muassasalari uchun talablar majmuyini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

Mazkur ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim muassasalarining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;

ta'lim yo'nalishining o'quv rejasi va o'quv dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim muassasasining talabalari;

bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;

oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning ota-onalari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1. Kasbiy faoliyatining sohalari:

Mehnat jarayonida insonning xavfsizligini, hayoti va sog'lig'i, ish qobiliyati saqlanishini ta'minlashga doir huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, tashkiliy, texnikaviy, sanitariya-gigiyena, davolash-profilaktika, rehabilitatsiya tadbirlari hamda vositalari tizimini ishlab chiqish, amaliyotga tadbiq qilish, nazorat qilish va ulardan foydalanishga, soha istiqbolini belgilashga, kasbiy ko'nikma, mutasaddilik qobiliyatiga yo'naltirilgan inson faoliyatining vositalari, usullari, metodlari va uslublarining majmuasini qamrab oladi.

1.2.2. Kasbiy faoliyatlarining obyektlari:

Davlat va nodavlat tashkilot, korxonalar va muassasalar, kompaniyalar (firmalar), ishlab chiqarish birlashmalari va soha korxonalarida Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi muhandisi.

61020200- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bakalavriat ta'lim yo'nalishi bo'yicha bitiruvchilar pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgan taqdirda, professional ta'lim muassasalarida ta'limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitish bo'yicha pedagogik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'ladi.

1.2.3. Kasbiy faoliyatlarining turlari:

- ilmiy-tadqiqot;
- tashkiliy-boshqaruv;
- loyihaviy-konstruktorlik;
- axborot-tahliliy faoliyat;

1.2.4. Kasbiy vazifalari.

61020200- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq, bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni samarali bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

respublika va xorijda chop etilgan hayot faoliyati xavfsizligiga oid ilmiy-texnik axborotlarning ilmiy manbalarini o'rganish;

soha bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda bevosita ishtirok etish;

mavzu (topshiriq) bo'yicha ilmiy-texnikaviy ma'lumotlarni yig'ish, ishlov berish, tahlil qilish va olingan ma'lumotlarni tizimlashtirishda ishtirok etish;

ilmiy-tadqiqot natijalarini va ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etishda ishtirok etish.

amaliy faoliyatda zamonaviy axborot texnologiyalari, kompyuter texnikasi va kommunikatsion vositalaridan foydalanish;

zamonaviy metodlar va vositalardan foydalanib faoliyat obyektlari holatini tahlil qilishda ishtirok etish;

gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi sohasidagi obyektlar, jarayonlar, tizimlar, jihozlar va texnik vositalarni loyihalash, ishlab chiqish, sinash va ulardan samarali foydalanishda ishtirok etish;

samarasiz vaqt, mehnat va moddiy resurslarni kamaytirish, ratsional texnologik jarayonlarni tanlash bo'yicha tadqiqotlarni o'tkazishda qatnashish;

tahlil, hisobotlar va ilmiy publikatsiyalarni tuzish uchun ma'lumotlarni tayyorlash;

gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi ta'lim sohasidagi maxsus adabiyotlar, ilmiy-texnikaviy ma'lumotlar, chet elda va respublikamizda erishilayotgan fan va texnika sohasidagi axborotlarning ilmiy manbalarini o'rganish;

iqtisodiyot tarmoqlarida faoliyat xavfsizligini ta'minlashning samaradorligini oshirishda va monitoring qilishda ishlab chiqarishni tashkil etish va takomillashtirish bo'yicha xavfsizlik yechimlarni ishlab chiqish.

61020200- *Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavriat bitiruvchilari fan va texnika sohasidagi bakalavriat ta'lim yo'nalishini tamomlagandan so'ng, iqtisodiyot tarmoqlarida mehnatni muhofaza qilish tizimida ishlatiladigan jihozlar va ularning konstruksiyalarini montaj qilish va sozlash korxonalarida faoliyat olib borish, professional ta'lim muassasalarida hayot faoliyati xavfsizligi, fuqaro muhofazasi, mehnat muhofazasi va texnika sohasiga oid fanlardan zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalangan holda dars berish hamda mehnatni muhofaza qilish tizimini loyihalash tashkilotlarida kompleks masalalarni yechish huquqiga ega bo'ladi.

1.2.3. 61020200- *Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari:

- *gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi, loyiha-konstruktorlik faoliyati;*
- *ilmiy-tadqiqot;*
- *ishlab chiqarish-texnologik faoliyati;*
- *tashkiliy-boshqaruv;*

1.2.4. 61020200- *Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi* ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari.

61020200- *Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi* ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq, bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

respublika va xorijda chop etilgan hayot faoliyati xavfsizligiga oid ilmiy-texnik axborotlarning ilmiy manbalarini o'rganish;

soha bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda bevosita ishtirok etish;

mavzu (topshiriq) bo'yicha ilmiy-texnikaviy ma'lumotlarni yig'ish, ishlov berish, tahlil qilish va olingan ma'lumotlarni tizimlashtirishda ishtirok etish;

ilmiy-tadqiqot natijalarini va ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etishda ishtirok etish.

amaliy faoliyatda zamonaviy axborot texnologiyalari, kompyuter texnikasi va kommunikatsion vositalaridan foydalanish;

zamonaviy metodlar va vositalardan foydalanib faoliyat obyektlari holatini tahlil qilishda ishtirok etish;

gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi sohasidagi obyektlar, jarayonlar, tizimlar, jihozlar va texnik vositalarni loyihalash, ishlab chiqish, sinash va ulardan samarali foydalanishda ishtirok etish;

samarasiz vaqt, mehnat va moddiy resurslarni kamaytirish, ratsional texnologik jarayonlarni tanlash bo'yicha tadqiqotlarni o'tkazishda qatnashish;

tahlil, hisobotlar va ilmiy publikatsiyalarni tuzish uchun ma'lumotlarni tayyorlash;

gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi ta'lim sohasidagi maxsus adabiyotlar, ilmiy-texnikaviy ma'lumotlar, chet elda va respublikamizda erishilayotgan fan va texnika sohasidagi axborotlarning ilmiy manbalarini o'rganish;

iqтisodiyot tarmoqlarida faoliyat xavfsizligini ta'minlashning samaradorligini oshirishda va monitoring qilishda ishlab chiqarishni tashkil etish va takomillashtirish bo'yicha xavfsizlik yechimlarni ishlab chiqish.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

faoliyat xavfsizligini ta'minlash vositalarini ishlab chiqarish, o'zgartirish va foydalanishda samaradorligini oshirish, ishlab chiqarish jarayonida atrof-muhit talablariga rioya qilishni boshqarish va monitoring qilish sohasida mavjud zamonaviy texnologiyalar va texnik vositalaridan samarali foydalanish, ularning ko'rsatkichlarini baholash va oshirish choralarini ko'rish;

faoliyat xavfsizligini ta'minlash vositalarini ishlab chiqarish, o'zgartirish, taqsimlash va iste'mol qilishda, ulardan foydalanish samaradorligini oshirishda va monitoring qilishda elektr va texnika xavfsizligi me'yorlarini bilish va ishda qo'llash;

zamonaviy axborot texnologiyalar tizimidan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash uslublari hamda mexanizmlarini ishlab chiqish;

kasbga oid muammolarning yechimlarini amaliyotga tatbiq etish;

birlamchi ishlab chiqarish bo'g'in ishini tashkil qilish va uni boshqarish;

bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirgan ishining natijalarini baholash.

Loyihaviy-konstruktorlik faoliyatida:

gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasini ta'minlovchi qurilmalarining qismlari va jihozlari hamda yig'ma birliklarining loyahasini tizimli

yondoshuv asosida avtomatlashtirilgan qurilmalar namunalarini eksperimental tadqiqotlash va o'lchash vositalari va metodlarini tanlash, konstruktivlik va texnik-iqtisodiy hisob usullarini ishlab chiqish, mehnatni tashkil etish va ishlab chiqarish jarayonlarini boshqarish;

gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi vositalari va jihozlarini ishchi parametrlarini aniqlash bo'yicha sinovlarni o'tkazish;

faoliyat xavfsizligini ta'minlash vositalarini ishlab chiqarish, o'zgartirish va iste'mol qilish tashkilotlari va korxonalarida ishlab chiqarishni tashkil etish va boshqarish, bajarilayotgan tajriba-konstruktorlik va amaliy ishlar mavzusi bo'yicha matematik, informatsion va imitatsion modellarni ishlab chiqish va tadqiqot qilish;

loyihaviy va dasturiy hujjatlarni ishlab chiqish, bajarilayotgan tajriba-konstruktorlik va amaliy ishlar mavzusi bo'yicha matematik, informatsion va imitatsion modellarni ishlab chiqish va tadqiqot qilish, loyihaviy va dasturiy hujjatlarni ishlab chiqish loyihaviy va dasturiy hujjatlarni ishlab chiqish;

amaliyotda axborot texnologiyalarning xalqaro va kasbiy standartlarini, zamonaviy uslublarini, instrumental va hisoblash vositalarini tayyorgarlik ixtisosligiga mos ravishda qo'llash.

Axborot-tahliliy faoliyatida:

loyihalar samaradorligini baholash;

axborot-tahlil faoliyati natijalari bo'yicha hisobot tayyorlash;

boshqaruv qarorlarining samaradorligini baholash.

2. Kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar.

kasbiy faoliyatda tabiiy fanlarning asosiy qonunlaridan foydalana olishi, matematik tahlil va modellashtirish, nazariy va eksperimental tadqiqotlar usullarini qo'llay olishi;

og'zaki va yozma shaklda davlat tili qoida va meyorlariga amal qilgan holda fikr, mulohaza, g'oya, taklif, ta'rif va xulosalarni mantiqiy, to'g'ri, asosli va aniq bayon etish hamda ifodalay olishi;

xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunish va kasbiy faoliyati uchun yetarli darajada undan foydalana olishi;

olingan kasbiy tajribani tanqidiy ko'rib chiqish, o'z-o'zini rivojlantirish, malaka oshirish va o'z kasbiy faoliyatining turi hamda xarakterini o'zgartirishga qodir bo'lishi;

ish joyidagi potensial xavflarni yaxshi tushunishi va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan baxtsiz hodisalarning oldini olish, axborotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini bilish va faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishi;

me'yoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy faoliyatida foydalanish, sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish ko'nikmalariga ega bo'lish;

inson faoliyatida mehnatni muhofaza qilish vositalarini qismlari va jihozlari hamda yig'ma birliklarining loyihasini tizimli yondoshuv asosida avtomatlashtirilgan ravishda ishlab chiqish ko'nikmalariga ega bo'lish;

mehnatni muhofaza qilish tizimida resurslaridan oqilona foydalanish bo'yicha tadbirlarni ishlab chiqish va tatbiq qilish, ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi tizimida mehnat jarayoni uzluksizligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan resurslarni rejalashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;

gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi sohasidagi maxsus adabiyotlar, ilmiy texnikaviy ma'lumotlar, chet elda va respublikamizda erishilayotgan fan va texnika sohasidagi yutuqlarni o'rganish ko'nikmalariga ega bo'lish kerak.

3. Amaliyotlarga qo'yiladigan talablar.

Malakaviy amaliyot – umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan nazariy bilimlarni mustahkamlash va amaliy (ishlab chiqarish) jarayonlari bilan uyg'unlashtirish, tegishli amaliy ko'nikmalar, kompetensiyalar va malakalarni shakllantirishga qaratiladi. Ta'lim yo'nalishi bo'yicha uchunchi bosqich oltinchi semestrda 4 haftalik va to'rtinchi bosqichning sakkizinchi semestrda 15 haftalik uzluksiz malakaviy amaliyotlar o'tkaziladi.

4. Fanlar katalogini tuzish:

T.r.	Fanning malakaviy kodi	O'quv fanlari, bloklar va faoliyat turlari	Umumiy yuklamaning hajmi, soatlarda	Kredit miqdori	Semestri
1.00	Umumiy majburiy fanlar				
1.01	O'RT1204	O'zbek (rus) tili	120	4	2
1.02	DIN1104	Dinshunoslik	120	4	1
1.03	KIM1204	Kimyo	120	4	2
1.04	XT12408	Xorijiy til	240	8	2,4
1.05	FIZ11210	Fizika	300	10	1,2
1.06	OM112314	Oliy matematika	420	14	1,2,3
1.07	O'EYT1204	O'zbekistonning eng yangi tarixi	120	4	2
1.08	TTAT1104	Texnik tizimlarda axborot texnologiyalari	120	4	1
1.09	MKG1104	Muhandislik va kompyuter grafikasi	120	4	1
1.10	MS1404	Metrologiya va standartlashtirish	120	4	4
1.11	SIM1604	Soha iqtisodiyoti va menejmenti	120	4	6
1.12	FAL1504	Falsafa	120	4	5
1.13	EKO1504	Ekologiya	120	4	5
1.14	HFX1206	Hayot faoliyati xavfsizligi	180	6	2
1.15	NAZMEX1404	Nazariy mexanika	120	4	4
1.16	EE1304	Elektrotexnika va elektronika	120	4	3
1.17	RX1504	Radiatsiya xavfsizligi	120	4	5
1.18	MK1106	Mutaxassislikka kirish	180	6	1
Ishlab chiqarish sanoati bo'yicha majburiy fanlar					
1.19	FVAM16710	Favqulodda vaziyatlar va aholi muhofazasi	300	10	6,7
1.20	EX16710	Elektr xavfsizligi	300	10	6,7
1.21	SX13410	Sanoat xavfsizligi	300	10	3,4
1.22	YOPX13411	Yong'in-portlash xavfsizligi	330	11	3,4
1.23	MMTX16710	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi	300	10	6,7
2.00		Tanlov fanlari	1770	59	3-7
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	1770	59	3-7
Kvalifikatsiya	Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha muhandis				

**61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi
bakalavriat ta'lim yo'nalishini**

Kimyo va oziq-ovqat sanoati bo'yicha majburiy fanlar					
1.20	FVAM1610	Kimyo va oziq-ovqat sanoati korxonalarida yohg'in-portlash xavfsizligi	300	10	6,7
1.21	EX1610	Bino va inshootlar xavfsizligi	300	10	6,7
1.22	SX1308	Favqulodda vaziyatlarda fuqaro muhofazasi	240	8	3,4
1.23	YOPX1309	Kimyo va oziq-ovqat sanoatida elektr xavfsizligi	270	9	3,4
1.24	MMTX1610	Kimyo va oziq-ovqat sanoati korxonalarida mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi	300	10	6,7
2.00		Tanlov fanlari	1770	59	3-7
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	1770	59	3-7
Kvalifikatsiya		Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha muhandis			
Arxitektura va qurilish bo'yicha majburiy fanlar					
1.20	BIX1610	Bino va inshootlar xavfsizligi	300	10	6,7
1.21	TRICHX1610	Texnogen risk va ishlab chiqarish jarayonlar xavfsizligi	300	10	6,7
1.22	FVAM1308	Favqulodda vaziyatlar va aholi muhofazasi	240	8	3,4
1.23	YONX1309	Yong'in-portlash xavfsizligi	270	9	3,4
1.24	QIMMTX1610	Qurilish ishlarida mehnat muhofazasi va xavfsizlik texnikasi	300	10	6,7
2.00		Tanlov fanlari	1770	59	3-7
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	1770	59	3-7
Kvalifikatsiya		Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha muhandis			
Qishloq va suv xo'jaligida bo'yicha majburiy fanlar					
1.20	IJX1610	Ishlab chiqarish jarayonlari xavfsizligi	300	10	6,7
1.21	YX1610	Yong'in xavfsizligi	300	10	6,7
1.22	ERG1308	Ergonomika	240	8	3,4
1.23	FVM1309	Favqulodda vaziyatlar va fuqaro muhofazasi	270	9	3,4
1.24	MM1610	Mehnat muhofazasi	300	10	6,7
2.00		Tanlov fanlari	1770	59	3-7
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	1770	59	3-7
Kvalifikatsiya		Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha muhandis			
Transport bo'yicha majburiy fanlar					
1.20	TIFX1610	Transportda inson faoliyati xavfsizligi	300	10	6,7
1.21	FVX1610	Favqulodda vaziyatlarda xavfsizlik	300	10	6,7
1.22	MSE1308	Muhandislik va sanoat ekologiyasi	240	8	3,4
1.23	MEHBIO1309	Mehnat biomexanikasi	270	9	3,4
1.24	TMM1610	Transportda mehnat muhofazasi	300	10	6,7
2.00		Tanlov fanlari	1770	59	3-7
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	1770	59	3-7
Kvalifikatsiya		Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha muhandis			
Paxta, to'qimachilik va yengil sanoati					
1.20	YX16710	Yong'in xavfsizligi	300	10	6,7
1.21	MMX16710	Mashina va mexanizmlar xavfsizligi	300	10	6,7
1.22	SV1348	Sanoat ventilyatsiyasi	240	8	3,4
1.23	FVFM1349	Favqulodda vaziyatlarda fuqaro muhofazasi	270	9	3,4
1.24	MM16710	Mehnat muhofazasi	300	10	6,7
2.00		Tanlov fanlari	1770	59	3-7
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	1770	59	3-7
Kvalifikatsiya		Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bo'yicha muhandis			
			Jami:	6180	206
	MA26834	Malakaviy amaliyot*	1020	34	(6,8)
			HAMMASI	7200	240

5. Dual ta'lim bo'yicha o'qitishga qo'yiladigan talablar.

Dual ta'lim kadrlar iste'molchilarning talablaridan kelib chiqqan holda kerakli amaliy bilim va ko'nikmalarni egallashlari uchun ishlab chiqarish korxonalarida ta'lim jarayoni tashkil etiladi.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK: 002-651.1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

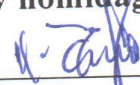

Tayanch so'zlar:

Kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, modul, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, bakalavriatning asosiy o'quv reja va fan dasturi, qonun, qoida, qaror, oliy ta'lim, o'quv jarayoni, konsalting, malaka amaliyoti, bitiruv malakaviy ish, sanoat korxonasi mehnat muhofazasi, hayot faoliyati xavfsizligi, ish yuklamasi, texnik tizimlarning ishonchliligi, elektr xavfsizligi, sanoat xavfsizligi, radiatsiya xavfsizligi, baholash, sifat nazorat, davlat attestatsiyasi, mustaqil ta'lim, o'quv fanlari bloki, mundarija, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, profil, amaliyot obyekti, kadrlar sifati, yuklama, yuklama hajmi, ichki nazorat, yakuniy davlat nazorati, davlat-jamoatchilik nazorati, tashqi nazorat, moddiy-texnik baza.

Ishlab chiquvchilar, kelishilgan asosiy turdosh oliy ta'lim muassasalari
hamda kadrlar iste'molchilari

ISHLAB CHIQILGAN:

 Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
Rektor akademik S.M. Turabdjyan
202_ yil « _____ » _____

Tog'-kon, geologiya va sanoat xavfsizligini nazorat qilish inspeksiyasi
Axborot tahlil va ijro intizomi bo'limi boshlig'i

o'rinbosari O.A. Djurayev

202_ yil « _____ » _____

KELISHILGAN:

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy ta'limni
rivojlantirish tadqiqotlari markazi

Direktor M. Boltabayev

202_ yil « _____ » _____
M.O'.

Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat
instituti

Rektor D. Vaxobov

202_ yil « _____ » _____
M.O.

"Sanoat Energetika Guruhi" MChJ
QK SX, MM va AMM Boshqarmasi

Boshliq D. Salixov

202_ yil « _____ » _____
M.O.

"Birinchi rezina texnika zavodi" MChJ

Bosh direktori G. Ibragimov

202_ yil « _____ » _____
M.O'.

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka
talablari va o'quv rejasining ishlab chiquvchilar, turdosh oliy ta'lim muassasalari va asosiy
kadrlar iste'molchilari o'rtasida

KELISHUV DALOLATNOMASI

Toshkent sh.

“ ” _____ 2024 yil

Biz quyida imzo chekuvchilar – “Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti rektori D. Vaxobov, “Birinci rezina texnika zavodi” MChJ Bosh direktori G.I. Ibragimov, “Sanoat Energetika Guruhi” MChJ XK SX, MM va AMM Boshqarmasi boshlig'i D.I. Salixov, Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti rektori akad. S.M.Turabdjano birgalikda ToshDTUda ishlab chiqilgan quyidagi bakalavriat ta'lim yo'nalishining malaka talablari va o'quv rejasi mazmuni bilan tanishib chiqib, kelishuv haqida ushbu dalolatnomani tuzdik:

61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi.

Malaka talablari hamda o'quv rejani ishlab chiqilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi “Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida” PQ-2909-son, 2017 yil 27 iyuldagi “Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PQ-3151-son, 2018 yil 5 iyundagi “Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PQ-3775-sonli, O'zR OTFIVning 2023 yil 9 iyundagi “Oliy ta'limning me'yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to'g'risida”gi 259-sonli hamda O'zR OTFIVning 2024 yil 20 maydagi “O'z DSt 3557:2021 “Oliy ta'limning davlat ta'lim standarti. Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori” O'zbekiston Respublikasining Davlat standartiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida”gi 168-sonli buyruqlari, oliy ta'lim sohasini tartibga soluvchi boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlar, shuningdek, xalqaro talablarga asoslangan.

Mazkur malaka talablari va o'quv rejalarining ishlab chiqilishida asosiy kadrlar iste'molchilari tomonidan qo'yilgan talablar ham inobatga olingan.

Ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablari o'quv reja va fan dasturlari hamda boshqa hujjatlarni yaratish uchun asos bo'lib hisoblanadi.

Ishlab chiqilgan malaka talablari va o'quv rejani o'rnatilgan tartibda tasdiqqa tavsiya etish mumkin.

**Toshkent to'qimachilik va yengil
sanoat institute rektori**

D. Vaxobov

**“Sanoat Energetika Guruhi” MChJ QK
SX, MM va AMM Boshqarmasi boshlig'i**

D. Salixov

**“Birinci rezina texnika zavodi” MChJ
Bosh direktori**

G. Ibragimov

**Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat
texnika universiteti rektori, akademik**

S.M.Turabdjano

**Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universitetida
ishlab chiqilgan 61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi
ta'lim yo'nalishi bo'yicha oliy ma'lumotli bakalavrlar tayyorlashning
tayyorgarlik darajasi va zaruriy bilimlar mazmuniga qo'yiladigan talablar
yangilangan malaka talablari va o'quv rejasiga**

TA QRIZ

“Ta'lim to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Qonunini ijro etish, ta'lim mazmunini tubdan isloh qilish, tayyorlanayotgan kadrlar sifatining respublikada amalga oshirilayotgan chuqur iqtisodiy va ijtimoiy islohotlar talablariga, shuningdek ta'lim, fan, texnika va texnologiyalar rivojlanishining ilg'or jahon darajasiga muvofiqligini ta'minlash bevosita malaka talablarining mazmuniga bog'liq.

61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishining malaka talablari va o'quv rejasi O'zbekiston Respublikasining “Ta'lim to'g'risida”, qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 iyundagi “Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PQ-3775-sonli, O'zR OTFIVning 2023 yil 9 iyundagi “Oliy ta'limning me'yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to'g'risida”gi 259-sonli hamda O'zR OTFIVning 2024 yil 20 maydagi “O'z DSt 3557:2021 “Oliy ta'limning davlat ta'lim standarti. Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori” O'zbekiston Respublikasining Davlat standartiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida”gi 168-sonli buyruqlari, oliy ta'lim sohasini tartibga soluvchi boshqa normativ huquqiy hujjatlarga hamda xorij tajribalariga muvofiq ishlab chiqilgan.

Bakalavriat ta'lim yo'nalishi o'quv rejasi kredit-modul tizimi asosida shakllantirilgan va kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablarga muvofiq, talabalar majburiy va tanlov fanlarini o'zlashtirishi, amaliyotlarni o'tishi va natijada kasbiy faoliyatida zarur bilim, ko'nikma va malaka kompetensiyalarini egallashini ta'minlovchi mazmunda ishlab chiqilgan.

61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi bo'yicha tuzilgan yangilangan malaka talablari va o'quv rejasi xorij tajribasi asosida uyg'unlashtirilgan, ta'lim oluvchilapda chuqur bilim, mustaqil fikrlash, yuksak kasb-kop malakasi shakllanishini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilgan, bakalavrlarning fanlarni o'zlashtirish jarayonida tajriba, ko'nikmalar hamda tasavvurga ega bo'lish, qo'yilgan talablarni bilishi va ulardan samarali foydalana olish kabilar to'g'ri ko'rsatilgan. Malaka talablari va o'quv rejasida fan va texnika oldida turgan dolzarb muammolarni o'rganish va ularni ijobiy yechimini izlab topishda zamonaviy uslub va texnologiyalarga, seminar mashg'ulotlariga, mustaqil bilim olish hamda olingan ma'lumotlarni tahlil qilishga keng o'rin berilgan.

Malaka talablarini ishlab chiqishda ta'limni demokratlashtirish, insonparvarlashtirish, globallashtirish sharoitida o'ziga xoslikni saqlash va jahon ta'lim makoniga integrallashtirish tamoyillariga amal qilingan. Malaka talablaridagi

bloklar bo'yicha fanlar tarkibi, ularning o'zaro nisbatlari bitiruvchilarning tanlagan mutaxassisligi bo'yicha olgan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olish ko'nikmasini kuchaytirish nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqilgan. Fanlar uchun belgilangan vaqt budjetining nazariy, amaliy, tajriba, mustaqil ishlar uchun taqsimoti bitiruvchining nazariy bilimlarini mustahkamlash va ularni amaliyotda muvaffaqiyat bilan qo'llash ko'nikmasini shakllantirishga qaratilgan.

Malaka talablari va o'quv rejasini ishlab chiqishda turdosh oliy ta'lim muassasalaining talab va takliflari inobatga olingan.

Xulosa qilib aytganda, 61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash uchun tuzilgan yangilangan malaka talablari va o'quv rejasi oliy ta'lim o'quv jarayonini jahon andozalari darajasiga yetkazishga yo'naltirilgan bo'lib, har tomonlama yetuk mutaxassislar tayyorlashga oid masalalarni o'z ichiga olgan va sifatli tuzilgan, O'zbekiston Respublikasi davlat standartlash tizimi qoidalari talablarini qoniqtiradi hamda uni tasdiqlashni taklif qilaman.

Renessans ta'lim universiteti
Ta'lim sifatini nazorat qilish
bo'limi boshlig'i t.f.b.f.d. (PhD), dotsent

Sh.M. Narziyev

**Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universitetida ishlab
chiqilgan 61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim
yo'nalishi bo'yicha oliy ma'lumotli bakalavrlar tayyorlashning tayyorgarlik
darajasi va zaruriy bilimlar mazmuniga qo'yiladigan talablar yangilangan
malaka talablari va o'quv rejasiga**

TAQRIZ

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universitetida 60710400 – Energetika muhandisligi ta'lim yo'nalishi malaka talablarini ishlab chiqilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Devonining 2018 yil 3 apreldagi 5002-sonli topshirig'i va O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 5 iyundagi "Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish va ularning mamlakatda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlarda faol ishtirokini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3775-sonli qarori hamda 2018 yil 20 avgustdagi PQ-3913-son «Mehnat organlari tuzilmasini takomillashtirish va fuqarolarning mehnat huquqlarini himoya qilish hamda mehnatini muhofaza qilish tizimini mustahkamlash chora-tadbirlari to'g'risida» Qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Mehnatni muhofaza qilish sohasidagi xizmatlar bozorini yanada rivojlantirish to'g'risida"gi 27.04.2017 yildagi 246-son qarorlari bilan tasdiqlangan tamoyillarga amal qilingan.

61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi bo'yicha tuzilgan yangilangan malaka talablari va o'quv rejasini xorij tajribasi asosida uyg'unlashtirilgan, ta'lim oluvchilarda chuqur bilim, mustaqil fikrlash, yuksak kasb-kor malakasi shakllanishini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilgan, bakalavrlarning fanlarni o'zlashtirish jarayonida tajriba, ko'nikmalar hamda tasavvurga ega bo'lish, qo'yilgan talablarni bilishi va ulardan samarali foydalana olish kabilar to'g'ri ko'rsatilgan. Malaka talablari va o'quv rejasida fan oldida turgan dolzarb muammolarni o'rganish va ularni ijobiy yechimini izlab topishda zamonaviy uslub va texnologiyalarga, seminar mashg'ulotlariga, mustaqil bilim olish hamda olingan ma'lumotlarni tahlil qilishga keng o'rin berilgan.

Malaka talablarini ishlab chiqishda talabaning kelgusida faoliyat olib boradigan obyektlari misolida fan va texnikaning ilg'or yutuqlaridan foydalangan holda jahon ta'lim makoniga integrallashtirish tamoyillariga amal qilingan. Malaka talablaridagi bloklar bo'yicha fanlar tarkibi, ularning o'zaro nisbatlari bitiruvchilarning tanlagan mutaxassisligi bo'yicha olgan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olish ko'nikmasini kuchaytirish nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqilgan. Fanlarni shakllantirishda ularning mazmuni jihatidan izchilligi ta'minlangan bo'lib, bugungi kun talabidan kelib chiqib yangi fanlar kiritilgan.

Malaka talablari va o'quv rejasini ishlab chiqishda asosiy kadr iste'molchilari bo'lgan korxonalar va tashkilotlarning talab hamda takliflari inobatga olingan.

Xulosa qilib aytganda, 61020200-Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash uchun tuzilgan yangilangan malaka talablari va o'quv rejasini oliy ta'lim o'quv jarayonini jahon andozalari darajasiga yetkazishga yo'naltirilgan bo'lib, har tomonlama yetuk mutaxassislar tayyorlashga oid masalalarni o'z ichiga olgan va sifatli tuzilgan, O'zbekiston Respublikasi davlat standartlash tizimi qoidalari talablarini qoniqtiradi hamda uni tasdiqlashni taklif qilaman.

“Sanoat Energetika Guruhi” MChJ QK
SX, MM va AMM Boshqarmasi boshlig'i

D.I. Salixov